

Hoe denkt Horst aan de Maas over arbeidsmigranten

Werkgroep Huisvesting Arbeidsmigranten

Februari 2022

Inleiding

Onderzoek van de provincie Limburg leert dat de komende jaren het aantal arbeidsmigranten vanuit Polen, Roemenië en Bulgarije dat naar Horst aan de Maas komt, zal groeien naar zo'n 25% van de bevolking in de gemeente.

De meningen over de komst en vooral de toename van arbeidsmigranten in de gemeente roept heel veel verschillende reacties op. De ene groep vindt de toename van het aantal arbeidsmigranten prima. De andere groep vindt dat er te veel arbeidsmigranten komen. Om een duidelijk beeld te krijgen hoe er in Horst aan de Maas gedacht wordt over de arbeidsmigranten en hun komst naar Horst aan de Maas heeft de Werkgroep Huisvesting Arbeidsmigranten (1) een vragenlijst opgesteld voor burgers die in Horst aan de Maas wonen. Daarmee wil de werkgroep achterhalen welk beeld de mensen in deze gemeente hebben van arbeidsmigranten en wat er zoal speelt bij hen in de buurt met betrekking tot arbeidsmigranten.

In de periode van 11 januari tot 4 februari 2022 kregen de mensen de gelegenheid de vragenlijst in te vullen. In alle kernen van Horst aan de Maas en een aantal buurten in Grubbenvorst, Sevenum en Horst werden steekproefsgewijs 1200 pamfletten verspreid waarin mensen opgeroepen werden de vragenlijst in te vullen. Via een QR-code kon men de vragenlijst downloaden en vervolgens invullen. Daarnaast konden mensen de vragenlijst downloaden via websites van de SP Horst aan de Maas en Vereniging Behoud de Parel of via facebookpagina's die men kon delen. Verschillende media die het persbericht over het onderzoek publiceerden, voegden aan het bericht een link toe naar de vragenlijst. Tenslotte was het ook mogelijk een papieren vragenlijst op te vragen. Uiteindelijk hebben 510 mensen gebruik gemaakt van de mogelijkheid de vragenlijst in te vullen.

De resultaten van de vragenlijst en de aanbevelingen naar aanleiding van die resultaten zijn verwerkt in het voor u liggende rapport. Het rapport wordt onder andere aangeboden aan de gemeenteraad en het College van B&W. De Werkgroep is regelmatig in gesprek met het gemeentebestuur om zaken met betrekking tot arbeidsmigranten te bespreken. In dat overleg kunnen de resultaten en conclusies aan de orde worden gesteld.

De Werkgroep Huisvesting Arbeidsmigranten hoopt dat de gemeentebestuurders de conclusies en de aan die conclusies verbonden aanbevelingen betrekken bij de coalitiebesprekingen en de ontwikkeling van beleid ná de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022.

¹ De Werkgroep Huisvesting Arbeidsmigranten bestaat uit burgers uit Horst aan de Maas die te maken hebben met de huisvesting van arbeidsmigranten in hun buurt en zich van daaruit bezighouden met vraagstukken rondom arbeidsmigranten in het algemeen en in Horst aan de Maas in het bijzonder.

Resultaten

Hieronder volgt een samenvatting van de resultaten van het onderzoek. Het pamflet met oproep deel te nemen aan het onderzoek, de vragenlijst en de resultaten kunnen via <https://horstaandemaas.sp.nl/resultaten-onderzoek-werkgroep-huisvesting-arbeidsmigranten-onder-de-inwoners-van-horst-aan-de-maas> gedownload worden.

Contact met arbeidsmigranten

- 66% van de respondenten heeft met arbeidsmigranten te maken in hun buurt, op straat, in de winkel of supermarkt en op het werk. Desalniettemin heeft 27% nooit en 46% af en toe contact met arbeidsmigranten. 27% heeft regelmatig of vaak contact met de arbeidsmigranten.
- De respondenten die nooit of slechts af en toe contact hebben met arbeidsmigranten vullen op de vraag om hun contact met arbeidsmigranten te beoordelen veelal als antwoord “niet van toepassing” (22%) of “neutraal” (31%) in. In de beoordeling van de contacten met arbeidsmigranten door de respondenten die vaak (12%) of regelmatig contact (14,5%) hebben met arbeidsmigranten is 25% van de respondenten positief. 20% is negatief.
- Veel respondenten geven aan dat contacten beperkt zijn, omdat de arbeidsmigranten de Nederlandse taal niet machtig zijn of zich afzijdig houden.
- Bij de vraag hoe men de contacten met de arbeidsmigranten beoordeelt, toont ruim 31% van de respondenten zich neutraal, 25,5% is positief, 20,6% is negatief. Als **positieve beoordeling** merken respondenten op dat arbeidsmigranten aardig en hulpvaardig zijn en dat ze niet gemist kunnen worden. Dat laatste is vooral omdat Nederlanders dat werk niet zouden willen doen. Bij **negatieve beoordelingen** van het contact met arbeidsmigranten wijzen respondenten veelal op overlast die zij ervaren als gevolg van gedrag van arbeidsmigranten, gerelateerd aan alcoholgebruik, verkeersgedrag, rommel maken en lawaai. Overigens geven veel respondenten aan dat de contacten (zeer) beperkt zijn, bijvoorbeeld omdat de arbeidsmigranten de Nederlandse taal niet machtig zijn of zich afzijdig houden en niet (willen?) integreren.
- Gevraagd naar de positieve of negatieve ervaringen met arbeidsmigranten in de buurt geeft 30,2% van de respondenten aan geen ervaringen te hebben met arbeidsmigranten. 18,7% van de respondenten heeft positieve en 18,5% heeft negatieve ervaringen. 32,4% zegt zowel positieve als negatieve ervaringen te hebben.

Bezig zijn met vraagstukken met betrekking tot arbeidsmigranten

- 71,8% van de respondenten is geïnteresseerd in de vraagstukken met betrekking tot arbeidsmigranten. Die interesse heeft deels te maken met de aandacht die media besteden aan arbeidsmigranten en komt veelal voort uit zorgen die de respondenten hebben. Enerzijds over de vaak als negatief ervaren gevolgen van het verblijf in of de komst naar Horst aan de Maas. Anderzijds over de (slechte) bejegening van arbeidsmigranten door de autochtone bevolking en/of de werkgevers en huisvesters, een gebrek aan faciliteiten voor arbeidsmigranten en slechte beloning en huisvesting.

Anderen wijzen op de voordelen die arbeidsmigranten bieden: arbeid leveren die volgens die respondenten Nederlanders niet willen leveren en “het in stand houden van voorzieningen”.

- In de reacties naar aanleiding van dit item wordt ook veelvuldig gewezen op de grote aantallen arbeidsmigranten die er al zijn – met name in de eigen buurt – en die er nog komen. Daaruit voortkomend ongenoegen is gekoppeld aan een vermeend tekort aan (huur)woningen.

Aantallen arbeidsmigranten

- 40,9% van de respondenten vindt dat er te veel arbeidsmigranten in Horst aan de Maas verblijven en 33% vindt het huidige aantal genoeg. 11% vindt dat er te weinig arbeidsmigranten zijn en 14,8% heeft daar geen mening over.
- Veel respondenten maken zich zorgen over de in een provinciaal onderzoek voorspelde toename van het aantal arbeidsmigranten dat naar Horst aan de Maas wil komen. Dat aantal kan groeien tot 25% van de bevolking van Horst aan de Maas.
- Veel respondenten verwachten een toename van criminaliteit, overlast, polarisatie – mede als gevolg van sociaal-culturele verschillen – en een afname van de leefbaarheid. In de reacties wordt door een grote meerderheid van de respondenten gewezen op de grote druk die de toename zal leggen op de woningmarkt en voorzieningen, bijvoorbeeld in de publieke sector.
- Een groot aantal respondenten stelt in verschillende bewoordingen dat de toename van arbeidsmigranten leidt tot vervreemding, omdat het dorpsgevoel verdwijnt. Dat gevoel wordt mede veroorzaakt door een vermeend gebrek aan (bereidheid tot) integratie van de kant van arbeidsmigranten. Veel mensen vrezen onbalans in de opbouw van de leefgemeenschap en maken zich daar zorgen over.

Dat sluit aan bij andere onderzoeken en publicaties, waarin bijvoorbeeld door de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid in het rapport “De nieuwe verscheidenheid” uit 2018 vastgesteld wordt dat in buurten met een grote variatie in herkomst, bewoners minder samenhang ervaren. Ze voelen zich minder thuis en minder veilig. Eén van de gevolgen van deze vervreemding raakt het politieke systeem, vooral omdat “de politiek” de effecten ervan veronachtzaamt. De overgrote meerderheid van de Nederlanders is bezorgd over migratie, zo stelden verschillende onderzoeken vast. Niet het principe van migratie wordt in twijfel getrokken, wel de uitvoering en de vaak moeizame integratie van migranten.

- Een aantal respondenten wijzen op de (stijgende) kosten die de gemeente moet maken in verband met arbeidsmigranten: het realiseren of in stand houden van voorzieningen en het bevorderen van integratie. Meer kosten betekenen volgens deze respondenten hogere belastingen, waar arbeidsmigranten niet aan meebetalen.
- Mensen verklaren de groei van het aantal arbeidsmigranten uit schaalvergroting en groei van bedrijven in de logistieke en agrarische sectoren.
- 37,5% van de respondenten zijn voorstander van een gelijkelijke spreiding van arbeidsmigranten over de gemeente Horst aan de Maas. Zeker als het om longstay gaat. Een norm zoals bijvoorbeeld de eerder door de gemeente gehanteerde norm van 10% per straat, buurt en dorp kan daarbij helpen. In het geval van shortstay mag – als het aan respondenten ligt – huisvesting bij of op het erf van werkgevers bijvoorbeeld op bedrijventerreinen plaatsvinden.
- 36% vindt dat er in hun straat, buurt of dorp geen arbeidsmigranten gehuisvest moeten worden. Daar tegenover staat dat 16,7% van de respondenten zegt dat het hen niet uitmaakt en dat arbeidsmigranten wat hen betreft altijd welkom zijn.

Uitbuiting

- 40,5% van de respondenten weet niet of er sprake is van uitbuiting van arbeidsmigranten. 34,2% van de respondenten heeft het idee dat er geen sprake is van uitbuiting. 25,2% is van mening dat er wel sprake is van slechte behandeling en/of uitbuiting.
- Met name dubbele afhankelijkheid wordt als ongewenst gezien en verschillende respondenten menen dat met name uitzendbureaus daarbij hun verantwoordelijkheid niet nemen.
- Verschillende respondenten pleiten voor gelijke beloning van arbeidsmigranten in vergelijking met autochtone arbeiders en dat hen ook gelijke eisen wordt gesteld, zoals het beheersen van de Nederlandse taal en het bezit van diploma's.
- Een deel van de respondenten is van mening dat ook autochtone burgers arbeidsmigranten als “derderangs mensen” behandelen en er dus sprake van discriminatie is.
- Tenslotte wordt door respondenten op de verantwoordelijkheid van de gemeente gewezen, waar het gaat om controle en handhaving om een slechte behandeling of uitbuiting te voorkomen.

Conclusies

De resultaten zoals die hiervoor weergegeven zijn, leiden tot een aantal conclusies die het gemeentebestuur wat de Werkgroep Huisvesting Arbeidsmigranten betreft ter harte zou moeten nemen. In de coalitiebesprekingen ná de gemeenteraadsverkiezingen heeft “de politiek” een unieke kans om in haar beleid rekening te houden met de bevindingen in dit rapport.

Regie nemen

De respondenten maken zich zorgen over de grote aantallen arbeidsmigranten die in Horst aan de Maas verblijven of hier nog naartoe komen. De balans in de buurten raakt verstoord. Er vindt een zekere vervreemding plaats en de saamhorigheid wordt geschaad. Enkele respondenten geven zelfs aan dat ze overwegen te gaan verhuizen! Het is zaak als gemeente de regie te nemen met betrekking tot de toestroom arbeidsmigranten. Dat kan door alle middelen te gebruiken om de toestroom van arbeidsmigranten te beperken:

- Via **afspraken** met de rijksoverheid, provincie en de regio,
- Binnen de **ruimtelijke ordening** via de invulling van bestemmingsplannen,
- Door ervoor te zorgen dat **bedrijven met een grote aanzuigende werking** op arbeidsmigranten zich niet meer (kunnen) vestigen in Horst aan de Maas. Denk bijvoorbeeld aan de spreekwoordelijke “blokkendozen”,
- Door **automatisering** van bedrijfsprocessen te stimuleren,
- Door – zolang een goed beheer niet gerealiseerd is – vergunningen voor huisvesting van arbeidsmigranten die de komende vier jaren aflopen of bijna aflopen niet te verlengen en **geen nieuwe vergunningen** te verlenen.

Verschillende respondenten geven aan dat er sprake is van overlast door arbeidsmigranten. In dat kader is het van belang dat – met name de huisvesters – zorg dragen voor goede regels die rekening houden met de buurt én met de gehuisveste arbeidsmigranten. Daar waar de huisvesters dat nalaten, is een kwalitatief goede **controle en handhaving** door de gemeente gewenst.

Luisteren

Respondenten geven aan weinig vertrouwen te hebben in “de politiek”, mede als gevolg van het gemeentelijk beleid met betrekking tot arbeidsmigranten. Sommigen geven aan dat “de politiek” toch niet luistert. Waar het gaat om plannen voor huisvesting óf plannen voor bedrijven met voornamelijk arbeidsmigranten is het van belang dat de belangen van de omgeving voldoende aandacht krijgen. Het instrument van het **omgevingsgesprek** kan daarbij nuttig zijn, mits de richtlijnen strikt worden toegepast en de wetgeving échte invloed van omwonenden mogelijk maakt. Ook om greep te houden op de eigen omgeving, de eigen buurt!

Integratie

In de reacties van de respondenten wordt vaker gewezen op de taalbarrière tussen hen en de arbeidsmigranten en in een aantal gevallen de afzijdige houding die arbeidsmigranten aannemen. Een concreet **integratiebeleid** met onder andere taallessen onder werktijd en **bekostigd door de werkgever**, is van groot belang.

Afsluiting

510 burgers uit Horst aan de Maas vulden de vragenlijst met betrekking tot het verblijf in en de komst van arbeidsmigranten naar Horst aan de Maas geheel of gedeeltelijk in. De negen vragen gingen over contacten met arbeidsmigranten en de beoordeling van die contacten, de mate waarin men zich bezighoudt met vraagstukken omtrent arbeidsmigranten, de mate waarin men in de eigen omgeving te maken heeft met arbeidsmigranten en of dat positieve of negatieve ervaringen met zich meebrengt, hoe men denkt over de gevolgen van de voorspelde toename van arbeidsmigranten tot 25% van de bevolking in Horst aan de Maas en hoe men denkt over het aantal arbeidsmigranten dat in Horst aan de Maas verblijft. Daarnaast werd gevraagd hoe men dacht over een gelijkere spreiding van huisvesting van arbeidsmigranten over Horst aan de Maas op basis van vooraf vast te stellen normen en tenslotte of men dacht dat er sprake is van een slechte behandeling of uitbuiting van arbeidsmigranten in Horst aan de Maas.

De geënquêteerden hadden de mogelijkheid de vragenlijst anoniem in te vullen. Mensen die graag het rapport over het onderzoek wilden ontvangen konden apart hun emailadres doorgeven. Daar heeft 40% van de respondenten gebruik van gemaakt.

De resultaten van de enquête kunnen niet als representatief worden gezien voor alle inwoners van Horst aan de Maas. Maar door het hoge aantal respondenten, hun verspreiding over alle kernen en buurten in Horst aan de Maas en de vele gedeelde ervaringen geeft het onderzoek wel een goed inzicht in de opvattingen en ervaringen van de burgers in Horst aan de Maas.

Wij bedanken alle mensen die zich de moeite hebben genomen de vragenlijst in te vullen en hun opvattingen, gedachten en ervaringen met betrekking tot arbeidsmigranten met ons te delen. De Werkgroep Huisvesting Arbeidsmigranten hoopt dat de conclusies en aanbevelingen die daarop gebaseerd zijn door “de politiek” in Horst aan de Maas serieus genomen worden en zullen leiden tot een gemeentelijk beleid dat zowel voor de inwoners van Horst aan de Maas als voor de arbeidsmigranten die hier verblijven – nu en in de toekomst – tot tevredenheid zal stemmen.

De vrijwilligers die meegewerkt hebben aan het opstellen van de vragenlijst, het verspreiden van de pamfletten met de oproep om deel te nemen aan het onderzoek en het verwerken van de resultaten en tenslotte degenen die het concept van dit rapport hebben gelezen en waar nodig voorzien hebben van nuttig en kritisch commentaar, zijn we uiteraard ook dankbaar. Zonder hen was dit rapport niet tot stand gekomen.

Werkgroep Huisvesting Arbeidsmigranten
Februari 2022